

PROVINCIALE DRENTSCHE en ASSER COURANT

DINSDAG 23 DECEMBER 1884

Ingezonden stuk.

Mijnheer de redacteur!

Het zou, geloof ik, een vrij nuttelooze strijd worden, als de heer *Eikema* en ondergeteekende begonnen te twisten over de vraag, wat niet, en wat wèl letterlijk door mij in mijn toespraak over het Christelijk Onderwijs gezegd is. De zaak staat aldus. Ik herkende mijzelf in het verslag van den heer *E.* niet. Zelf gaf ik daarom, niet een woordelijk, maar een zakelijke relaas (“inhoud en gang”, zeide ik) van mijne rede, ontleend aan de geschrevene schets, waarnaar ik sprak; en nu zal toch, dunkt mij, niemand beweren, dat ik *in hoofdzaak* iets anders gezegd heb, dan wat ik dit blad te lezen gaf. Tenzij men zou willen zeggen of onderstellen, dat ik inderdaad tegen mijne eigene bedoeling in heb gesproken! Ieder is toch zeker zelf de beste vertolker van zijn eigene gedachten. En geenszins geef ik het den heer *E.* toe, dat het gelijk hij schijnt te meenen om de woorden en gedachten van den tegenstander zuiver weêr te geven, voldoende is een goed gehoor te hebben. Mij dunkt, daar komt meer bij te pas!

Maar waarom zouden we hiervan niet afstappen? De heer *E.* geeft zelf te kennen, dat hij mijne rede niet woordelijk, maar zakelijk heeft trachten weêr te geven; woordelijk was zij niet uitgeschreven; snelschrijvers waren, zoover ik weet, niet tegenwoordig – het publiek zal mij dus op mijn woord moeten gelooven, als ik verklaar: dit is in hoofdzaak de gang van mijn betoog geweest. Mij althans is het in dezen niet om het laatste woord te doen: de hoorders mogen oordeelen.

Wat mij wèl interesseert is de vraag, die, zoodra er over onderwijs gesproken wordt, aan de orde komt: welke de ware beginselen van opvoedkunde zijn, en of die zullen zegevieren of niet? Over die vraag, in al hare onderdeelen, is een vruchtbaar debat te voeren. Wil de heer *E.* zich daartoe leenen, dan ben ik bereid, naar vermogen, hem te woord te staan. Reeds trachtte ik eenigermate de beginselen bloot te leggen, die dezerzijds worden beleden; laat de heer *E.* het nu van zijne zijde doen, dan komen we verder. Lust het hem zich daartoe te verledigen, en stelt gij, mijnheer de redacteur, uw blad voor zulk een strijd beschikbaar, dan verstout ik mij, bij wijze van proeve, reeds terstond drie vragen te doen, die ik zeer gaarne van de overzijde beantwoord zou zien:

1. Moeten de ouders beslissen kunnen over de richting, waarin hunne kinderen zullen worden onderwezen, of moet dit van hooger hand door de Wet worden gedecreteerd?
2. Moeten in een Christenland de kinderen, ook op school, Christelijk worden opgevoed, of, uit een godsdienstig oogpunt, neutraal?
3. Moet de onderwijzer, als hij het kind tot het goede aanspoort, dat kind beschouwen als van nature verdorven, en daarom Christus als Verlosser behoevend, of moet hij het kinderhart beschouwen en bearbeiten als uit zich zelf tot het goede bekwaam?

Dankende voor de plaatsing dezer regelen, mijnheer de redacteur,
Groningen,
18 December 1884.

Uw dw. dr.,
A. BRUMMELKAMP JR.

Ingezonden stuk.

Mijnheer de redacteur!

Uw geacht blad van 20 dezer ter hand nemende, zie ik tot mijn spijt, dat ik mij schromelijk vergist heb door over een “joodsch “ standpunt te spreken; ik bedoelde “liberaal” en moet die zin dus gelezen worden: “op ieder ander standpunt dan het liberale oordeelt men eenzijdig enz.” Nogmaals verklarende, dat ik hier niet weer op terugkom, teekent, u voor de opname van bovenstaande dank zeggend, hoogachtend

uw dr.,
M.P. ROOS.

Heden overleed, tot onze diepe droefheid, mijne geliefde echtgenoot en der kinderen zorgdragende vader Lucas Hovingh, in den ouderdom van ruim 42 jaren.
Smilde, 18 Dec. 1884.

F. ELEVELD,
Wed. L. HOVINGH.